

Alapkérdésem, hogy milyen sajátosságok figyelhetők meg a vizsgált populációk politikai kultúrájában, és ezek a sajátosságok hogyan értelmezhetők a hasonló témájú vizsgálatok eredményeihez képest? Arra keresem a választ, hogy a politikai kultúra egyes dimenzióiban milyen mértékben játszanak szerepet az életkori és az etnikai jellemzők? Foglalkozom a politikai kultúra kelet-európai, regionális és lokális sajátosságaival. Vizsgálom a politikai kultúra elméleti tipológiáinak alkalmazhatóságát, illetve célom további analitikus típusok bevezetése.

Az elemzés eredményei alapján várhatóan közelebb kerülünk annak megértéséhez, hogy milyen tényezők játszanak szerepet az egyes társadalmi csoportok politikai kultúra-mintázatainak alakulásában.

Szabó Ildikó¹⁴³, DSc

A politikai szocializáció fragmentált modellje a rendszerváltás utáni Magyarországon (Fragmented socialisation: a model for post-socialist Hungary)

A modern demokráciákban a politikai szocializáció modellje társadalmi konszenzuson nyugszik. Alapelveiben a politikai élet aktorai egyetértenek; kérdései alapvetően szakpolitikai kérdések. A nemzeti szocializáció az állampolgári szocializáció része. A modell legfontosabb diszkurzív tényezője a demokratikus, illetve az európai alaptematika. A demokratikus politikai szocializáció modellje konzisztens modell, tényezői egymást feltételezik. Képes az új társadalmi kihívásokra reagálni.

A rendszerváltás után Magyarországon az állampolgári szocializáció demokratikus, a konfliktusok kezelésére alkalmas modellje nem kristályosodott ki. A magyarországi modellt fragmentált modellnek nevezhetjük. Ezt a következő sajátosságokkal írhatjuk le:

A nemzeti és az állampolgári identitás mintáiban, a múlt kérdéseiben, az előző korszakok megítélésében és a nemzet fogalmának értelmezésében nem alakult ki konszenzus. Nem formálódott ki az állampolgári identitással kapcsolatos kérdéseket szakpolitikai síkra és társadalmi gyakorlatra lefordító ifjúságpolitikai stratégia. A modell nem tud választ adni a kollektív identitásokat érő kihívásokra. Ugyanakkor megnő benne a nemformális tényezők, így a nemzeti tematika identitásformáló szerepe. Az iskolai állampolgári szocializáció alacsony hatásfokú; hasonlóan a Kádár-korszakhoz, most is alapvetően a konfliktusok kerülésére szocializál. A nemzeti tematika elsősorban a nem formális szocializációban jut el a társadalom különböző csoportjaihoz, köztük az identitásminták iránt különösen fogékony fiatal nemzedékekhez. Mivel a tematikát egy politikai párt vezeti, amelynek identitáspolitikája támogatói táborának növelését szolgálja, a nemformális szocializációban szerepet játszó nemzeti tematika szükségszerűen vezet a konfliktusok éleződéséhez.

¹⁴³ Debreceni Egyetem